

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на здравеопазването

Изх. №.....2022 г.

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД

от проф. Асена Сербезова, дф – министър на здравеопазването

Относно: Проект на Постановление на Министерския съвет за създаване на Национален съвет по психично здраве, в изпълнение на Националната стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2021-2030 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерски съвет и на неговата администрация във връзка с приетата с Решение № 388 на Министерски съвет от 2021 г. Национална стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2021 - 2030 г., внасям за разглеждане проект на Постановление на Министерския съвет за създаване на Национален съвет по психично здраве.

Реформирането на психиатричната помощ в България е част от цялостното реструктуриране на здравеопазването през последните години, тъй като много от промените в здравната система имат пряко отражение върху обслужването на психично болните.

Една от главните причини за реформата е критиката в доклада на Европейската психиатрична асоциация за психиатричната помощ в България за 2018 г., че „българската система за психиатрично обслужване е „фрагментирана“, което води до липса на приемственост и в последна сметка до нарушаване на човешките права по смисъла на конвенцията на ООН за защита на правата на човека“.

Стратегическите цели, залегнали в Националната стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2021 - 2030 г., са:

- намаляване на заболяемостта, болестността и смъртността от психични разстройства;
- интегриране на психиатричните услуги в общото медицинско обслужване (деинституционализация);
- създаване на мрежа от услуги за комплексно обслужване на хората с тежка психична болест в близост до местоживеенето, центрове за лечение на разстройства, свързани с начина на хранене;
- намаляване на употребата на алкохол и наркотични вещества, и редуция на проявите на агресия и автоагресия;
- развиване на детско-юношеската психиатрия, психиатрията в напреднала възраст и съдебната психиатрия;
- разработване на конкретни мерки и стимули за привличане и задържане на специалисти по детско-юношеска психиатрия, съдебна психиатрия и психиатрия на напредналата възраст;
- възстановяване на баланса между отделните професионалисти – психиатри, социални работници, психолози, медицински сестри и санитарни с разработване на съответни стимули за привличане на дефицитните специалисти;
- спазване на човешките права и борба със стигмата и дискриминация.

Постигането на посочените цели е свързано с изпълнение на следните дейности:

- оценка на потребностите на населението от психично-здравни услуги и тяхното предоставяне на регионално ниво;
- разработване на програми за превенция и ранни интервенции при продроми на психоза;
- разработване и внедряване на програми за превенция и ранни интервенции при употреба на алкохол и наркотични вещества;
- въвеждане на програми за водене на случай и осигуряване на психосоциални интервенции в общността;

- разкриване на психиатрични отделения към лечебните заведения за болнична помощ съобразно оценка на регионалните нужди;
- разкриване на центрове за психично здраве във всички областни градове;
- пребазиране на част от държавните психиатрични болници в съответствие с направената оценка;
- създаване на единен механизъм за адекватно финансиране по модела „парите следват пациента“;
- създаване на държавен фонд за неосигурените лица с психични разстройства и трайно намалена работоспособност;
- разкриване на работни места за клинични психолози и социални работници в психиатричните заведения за болнична помощ;
- регламентиране на психотерапевтичните услуги;
- подпомагане разработването и приемането на ориентирани към потребностите на зависимите пациенти социални услуги;
- повишаване на знанията на родителите и професионалистите, работещи с деца, за разпознаването на рисковите фактори и ранните проявления на психични разстройства, особено при деца от високорискови групи – жертви на насилие и тормоз, лишени от родителска грижа и пр., с оглед своевременно насочване за консултация и лечение със съответен специалист;
- разработване и въвеждане на работещи и ефективни лечебни и рехабилитационни услуги, от една страна, като елементи на пробацията и като алтернатива на изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“, а от друга – и като важен елемент и от самото изтърпяване на наказанията;
- разработване на механизми за ефективно финансиране на лечебни и рехабилитационни услуги за зависимости;
- обучение на здравните специалисти в първичната медицинска помощ, училищни психолози, психолози, педагогически съветници, социални работници за превенция и лечение на депресия, тревожност, зависимости към алкохол и наркотични вещества и суицидно поведение в ежедневната си практика;
- разработване и включване на обучителни модули по проблемите на насилието, особено над деца, както и подготовка за работа с деца, преживели насилие в училищата, следдипломната квалификация на лекари (общопрактикуващи, психиатри, детски психиатри, педиатри) и специалисти по медицински грижи;
- разработване на програми за повишаване на чувствителността сред специалистите, работещи с деца в образователната, социалната и здравната сфера, за ранното разпознаване

и адекватно придружаване на психичното страдание на деца от най-ранна възраст до юношеска;

- разкриване на специализирана клиника за съдебна психиатрия, независима от пенитенциарната система, с достатъчен капацитет, която да осигури оценка и лечение на съдебно-психиатрични случаи;

- информационни семинари за журналистите, свързани с разпространение на знание за психичните разстройства, борба със стигмата и дискриминацията в областта на психичното здраве;

- мероприятия на държавно и локално ниво (кръгли маси, семинари, публични кампании – всички насочени към таргетни групи) за въпросите на психичното здраве като част от политическия диалог между заинтересованите страни и политиците в тази област.

Комплексността на задачите изисква създаване на орган за осъществяване на координация, сътрудничество и консултации, относно политики и налични ресурси за постигане на подобрене на психичното здраве на населението в Република България, в изпълнение на Националната стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2021-2030 г.

С проекта на Постановление се предвижда да се създаде Национален съвет за психично здраве като междуведомствен орган за осъществяване на координация, сътрудничество и консултации при изпълнението и мониторинга на Националната стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2021-2030 г.

В проекта на Постановление са определени конкретните правомощия на Националния съвет за психично здраве, а именно:

1. обсъжда и прави предложения за интегриране на междусекторните политики в областта на психичното здраве за постигане на стратегическите цели, заложи в стратегията;

2. прави предложения за разработването на проекти на нормативни актове с цел ефективно провеждане на политиките в областта на психичното здраве за постигане на стратегическите цели, заложи в стратегията;

3. прави предложения за разработването и актуализирането на проекти на програми, планове за действие и други документи в изпълнение на стратегията и съдейства за координацията при тяхното разработване и актуализиране;

4. обсъжда информации, конкретни проблеми и дава становища по анализи и доклади, които имат отношение към изпълнението на стратегията;

5. при необходимост може да създава експертни групи по отделни въпроси, свързани с изпълнението на стратегията;

6. изготвя оценка на напредъка и на окончателните резултати от изпълнението на стратегията.

Предвижда се съставът на Националния съвет да включва:

1. председател – представител на Министерство на здравеопазването;
2. членове – по един представител на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на образованието и науката, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на правосъдието, Националната здравноосигурителна каса, Националния център по обществено здраве и анализи, Българския лекарски съюз, Медицински университет – София, Медицински университет – Пловдив, Медицински университет – Варна, Медицински университет – Плевен, Медицинския факултет на Тракийски университет – Стара Загора, Българската психиатрична асоциация и на представителните организации за защита правата на пациентите.

Целта на създаването на Национален съвет е координиране на отговорностите на отделните министерства, ведомства и организации при изпълнението и мониторинга на Националната стратегия за психично здраве на гражданите на Република България, а очакваните резултати са свързани с постигане на подобрене на психичното здраве на населението в Република България.

Общият финансов ресурс за изпълнението на Националната стратегия за психично здраве на гражданите на Република България за целия период на действие (2021 – 2030 г.) възлиза на 57 655 000 лв. Средствата от бюджета на Министерството на здравеопазването за изпълнението на стратегията са в общ размер на 2 655 000 лв., които ще са в рамките на утвърдените разходи за съответните години, ще бъдат планирани и отчитани по „Политика в областта на диагностиката и лечението“, бюджетна програма „Психиатрична помощ“ и ще бъдат предвидени в хода на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2023 – 2025 г. Предвижда се част от дейностите по психично-здравната реформа да се осъществят със средства, осигурени по програми и механизми на Европейския съюз и по други международни програми и договори.

На членовете на Националния съвет не се предвижда да се изплаща допълнително възнаграждение за участието им в заседанията. Материално-техническите разходи, свързани с дейността на Националния съвет, ще се обезпечават от бюджета на Министерството на здравеопазването.

За изпълнение на предложения проект на Постановление на Министерския съвет няма необходимост от допълнителни разходи/трансфери/други плащания.

Проектът на Постановление на Министерския съвет не води до въздействие върху държавния бюджет, поради което е приложена финансова обосновка, одобрена от министъра на финансите, съгласно приложение 2.2 към чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

С предложениния проект на Постановление на Министерския съвет за създаване на Национален съвет по психично здраве, не се въвеждат разпоредби на актове на Европейския съюз, поради което не се налага да бъде изготвена справка за съответствието с правото на Европейския съюз.

Предвид характера на документа, на основание чл. 20, ал. 2 от Закона за нормативните актове за същия е изготвена предварителна оценка на въздействието и са проведени обществени консултации на основание чл. 26, ал. 2 от Закона за нормативните актове.

Материалите са съгласувани по реда на чл. 32-34 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

Във връзка с гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам Министерският съвет да разгледа и приеме предложениния проект на Постановление за създаване на Национален съвет по психично здраве.

С уважение,

ПРОФ. АСЕНА СЕРБЕЗОВА, ДФ

Министър на здравеопазването